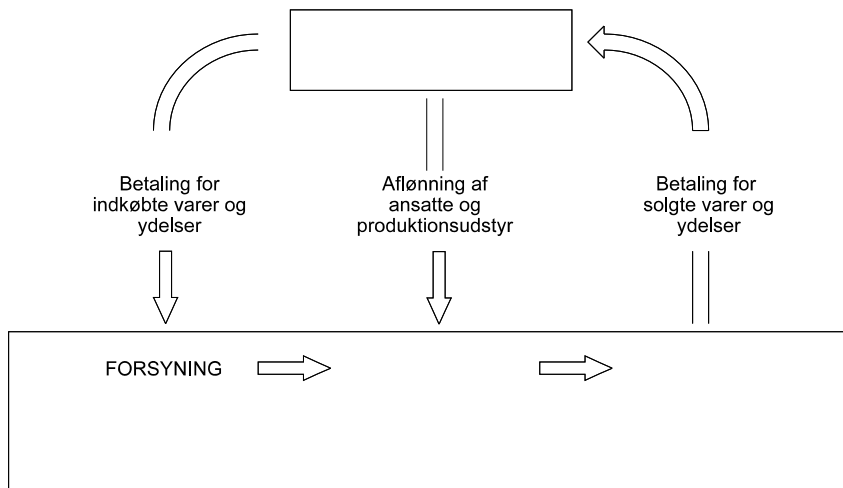
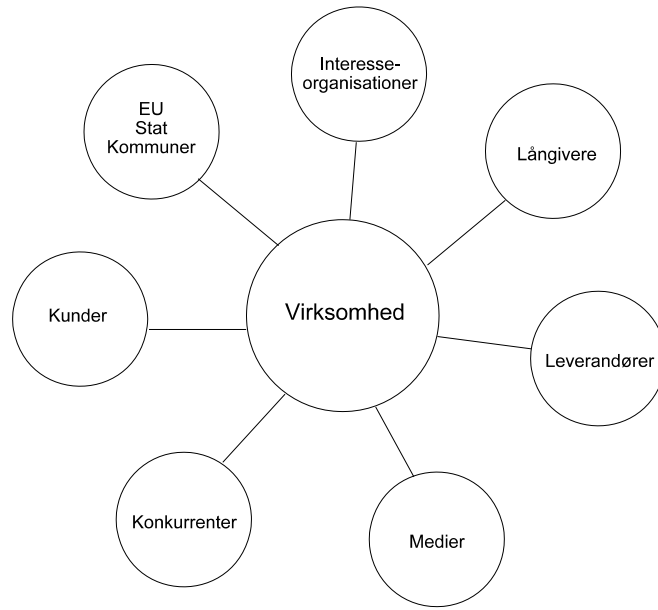

	Private virksomheder	Frivillige organisationer	Offentlige organisationer
Målsætning	Maksimering af ejers nytte = profit	Maksimering af fælles eller andres nytte = gavne hinanden, hjælpe andre og fremme	Maksimering af almennytte = tjene og betjene samfundet
Ejerskab	Private investorer	Medlemskreds, fonde og lign.	Offentlige myndigheder
Arbejdskraft	Ansatte og evt. ejer(e)	Frivillige og evt. ansatte	Ansatte
Finansiering	Varesalg via markedet	Medlemskontingent, indsamling, offentlige tilskud m.v.	Offentlige midler
Eksempler	Carlsberg, ISS, muremester Hansen	Greenpeace, Røde Kors, firmaidræt	Politiet, Folkeskolen, hospitaler

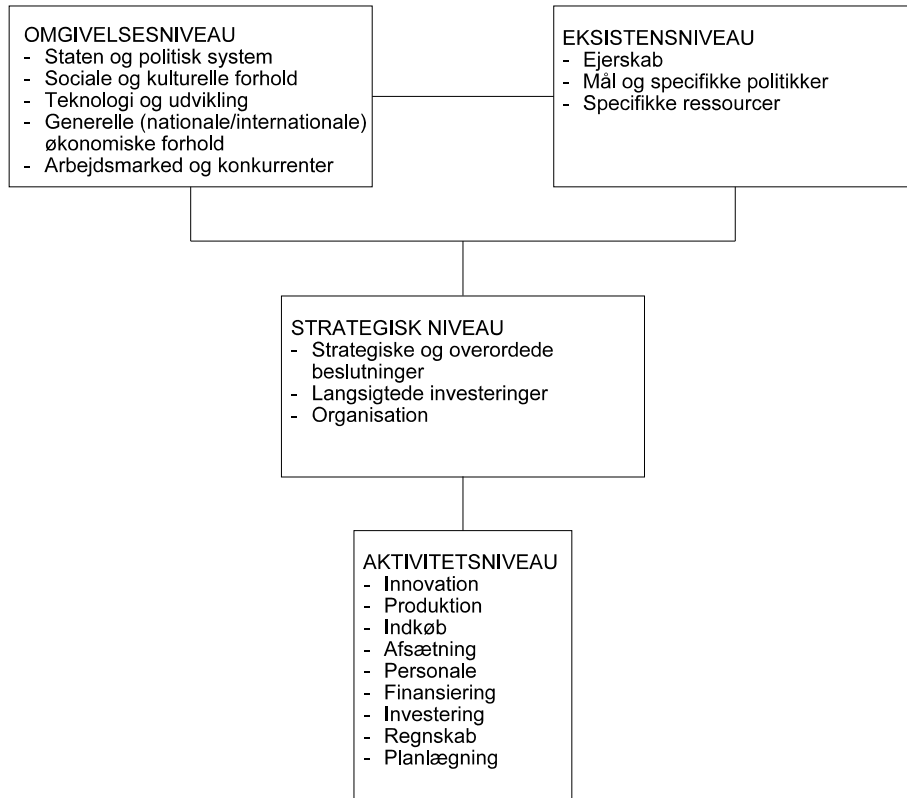
Figur 1.1. Karakteristika ved private virksomheder, frivillige organisationer og offentlige organisationer

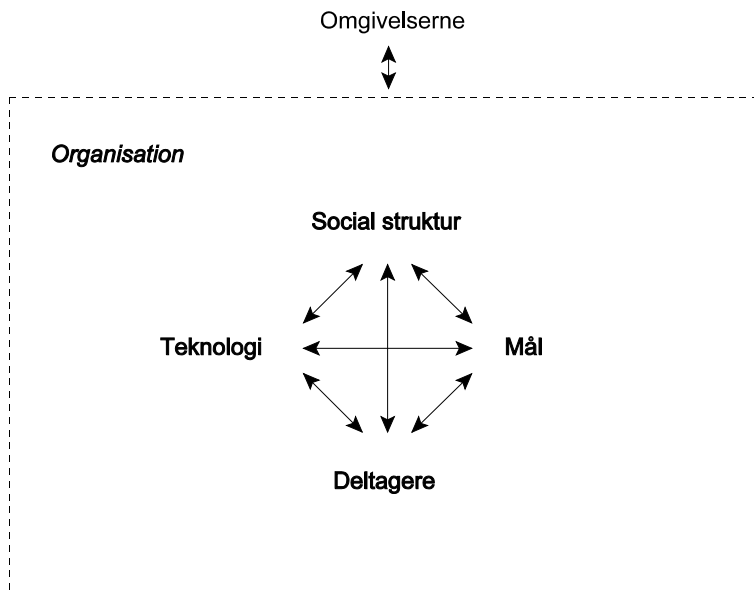
Figur 1.2. Det basale cash- og produktionsflow i en virksomhed

Figur 1.3. Omgivelsesfaktorer, der påvirker virksomheden

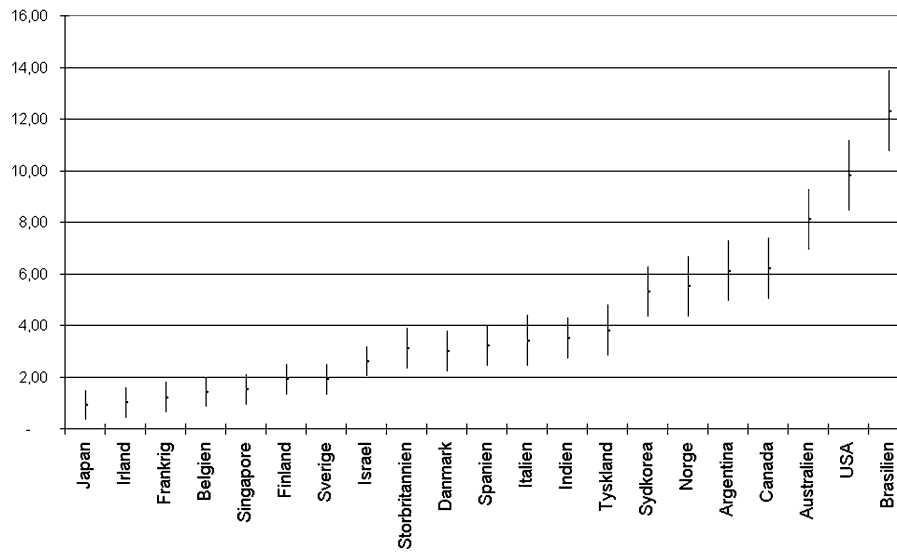
Figur 1.4. Niveauer i en virksomhedsmodel

Figur 1.5. Leavitts organisationsmodel

	Lukkede rationelle modeller (1900-1960)	Lukkede naturlige modeller (1930-1960)	Åbne rationelle modeller (1960-)	Åbne naturlige modeller (1960-)
Teorier på social- psykologisk/ organisatorisk niveau	<i>Scientific Management</i> Taylor (1911)	<i>Human Relations</i> Mayo (1945) McGregor (1960)	<i>Situations- betinget teori</i> Galbraith (1973)	<i>Organiserings- teori</i> Weick (1969, 1995)
Teorier på interorganisa- torisk/økologisk niveau	<i>Bureaukratiteori og rationalitets- begrebet</i> Weber (1924)		<i>Transaktions- omkostnings-te- ori</i> Williamson (1975,1985)	<i>Nyinstitutionel organisations- teori</i> Powell & DiMag- gio (1991)

Figur 1.6. Centrale organisationsteorier inden for det rationelle, naturlige og åbne perspektiv

Figur 2.1.

aktuelle iværksættere i forhold til
den samlede voksne befolkning i 21 lande (%)

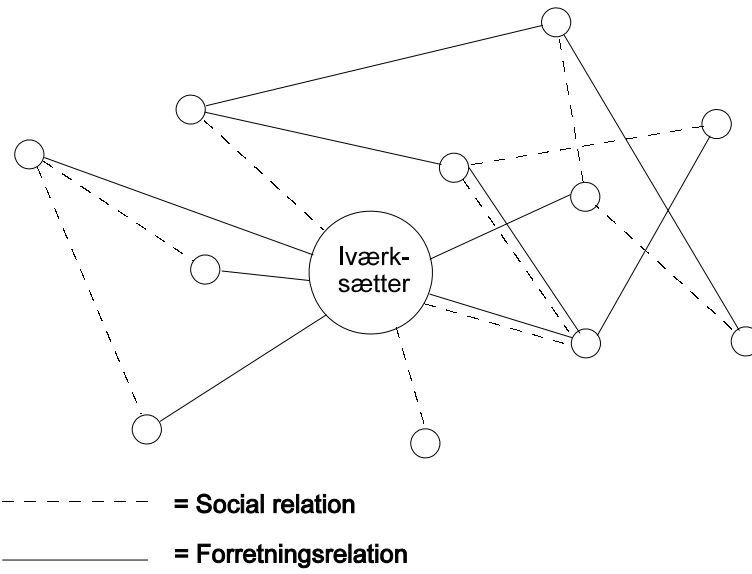
Andelen af

Tabel 2.1. Igangsatte aktiviteter blandt iværksættere i USA inden for de første fem år (%)

	Er startet (n=34)	Forsøger stadig (n=21)
Investeret egne penge	91	67
Købt lokaler og udstyr	85	43
Ansøgt om licens/patent	71	38
Opsparet penge til investering	68	67
Organiseret opstartsteam	68	48
Udarbejdet forretningsplan	53	43
Ansøgt om finansiel støtte	53	10
Dannet juridisk enhed	49	36
Anvendt fuld tid	47	14
Modtaget finansiel støtte	47	5
Ansæt personale	32	10

Kilde: Carter, Gartner & Reynolds 1996

Figur 2.2. Iværksætterens sociale og forretningsmæssige relationer

Tabel 2.2. Iværksætteres netværksrelationer på tre stadier i etableringsprocessen (%)

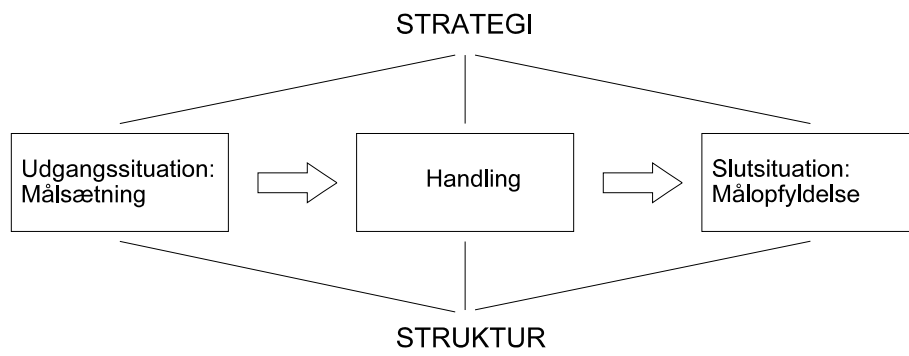
	Tænker på at starte egen virksomhed	Er i gang med at starte egen virksomhed	Har startet egen virksomhed
Har diskuteret forretningsidéen med mere end 5 personer de sidste 6 måneder	47	48	60
Anvender mindst 5 timer om ugen på at udvikle nye forbindelser	19	39	43
Anvender mindst 5 timer om ugen på at dyrke etablerede forbindelser	14	22	34
Rejser mindst 5 timer om måneden	21	35	45

Kilde: Johannisson & Lindmark 1996

Tabel 2.3. Danske virksomheder fordelt på ejer- og selskabsformer i udvalgte år

	1971	1980	1988	1998
Personligt ejede virksomheder	336.000	305.000	308.000	292.000
Anpartsselskaber	-	27.000	45.000	44.000
Aktieselskaber	14.000	18.000	21.000	28.000
Andelsselskaber	7.000	4.000	4.000	4.000

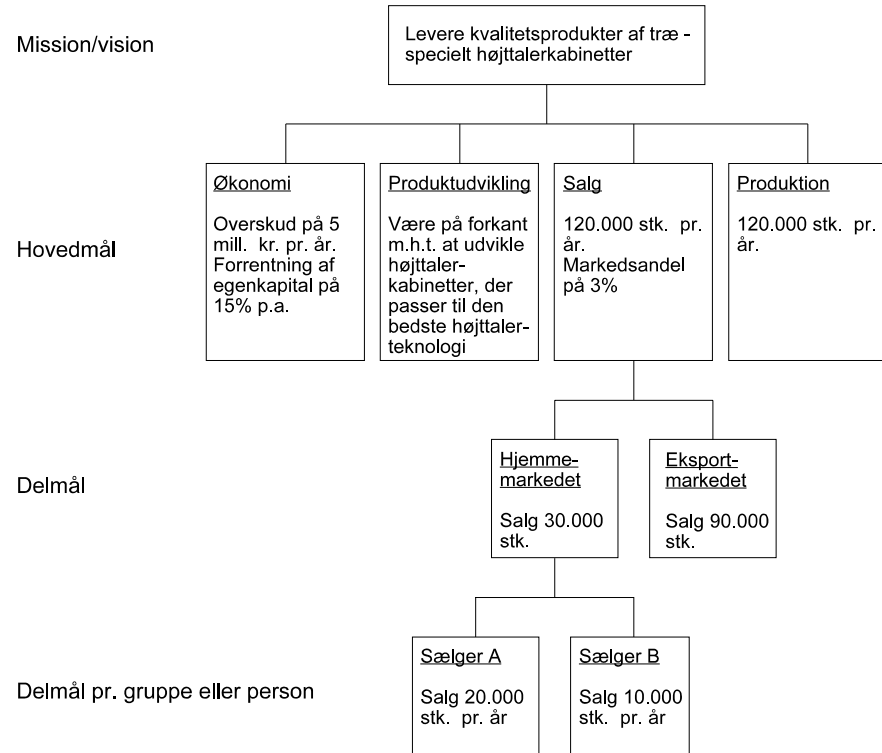
Kilde: Statistisk tiårsoversigt

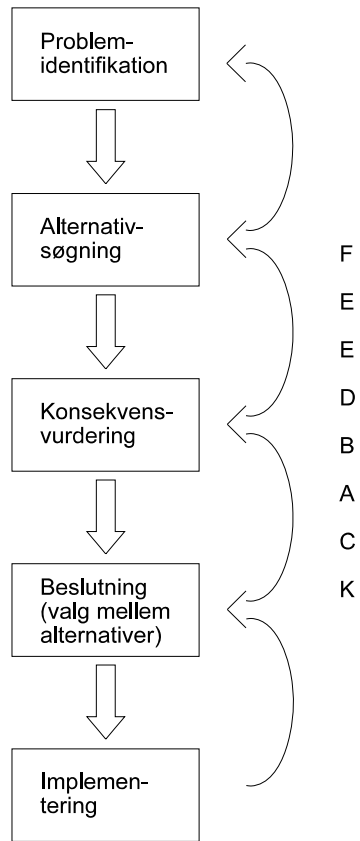
Figur 3.1. Grundelementerne i en målorienteret og dynamisk virksomhedsmodel

EKSISTENSNIVEAU	Hvad er vores overordnede mål?	TRÆVAREFABRIK: <ul style="list-style-type: none"> • Levere produkter af træ med høj kvalitet til tiden • Skabe overskud for ejeren • Vækst på 10% om året
STRATEGISK NIVEAU	Hvordan udnytter vi vores komparative fordel bedst? Hvordan skal vi være organiseret? Hvilke investeringer er påkrævede?	<ul style="list-style-type: none"> • Skift fra produktion af møbler til højttalere • Ejercentreret med funktionsopdelte struktur • Indkøb af automatiske træbehandlings-maskiner
AKTIVITETS NIVEAU	Hvad skal vi sælge? Til hvem skal vi sælge? Hvordan skal vi producere?	<ul style="list-style-type: none"> • Højttalerkabinetter af høj kvalitet • Store kvalitetsproducenter • Serieproduktion frem for kundetilpasset

Figur 3.2. En trævarefabriks målsætninger opdelt på tre niveauer

Figur 3.3. Hierarki af mål i en trævarefabrik

Figur 3.4. Trin i beslutningsprocessen

	Strategisk niveau	Taktisk niveau	Operativt niveau
Tidsrum	Langt, f.eks. 5 år	Mellemlangt, f.eks. 1 år	Kort, f.eks. 1 uge
Omfang	Hele eller store dele af virksomheden	En afdeling eller funktion	En afdeling eller funktion
Beslutninger	Ofte irreversible	Normalt reversible	Træffes løbende
Mål	Kvalitative	Større overskud	Lavere omkostninger
Eksempel	Nyt anlæg Organisationsændring	Lagerfunktion	Transport af vareparti

Figur 3.5. Beslutningsniveauer i en virksomhed

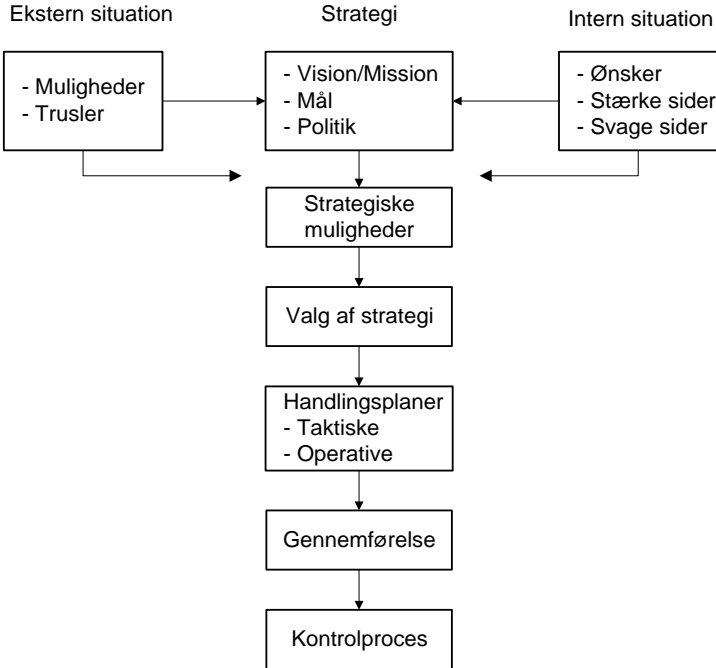
		Konkurrencefordel	
		<i>Lave omkostninger</i>	<i>Differentiering</i>
Konkurrence- mæssigt omfang	<i>Bredt</i>	omkostningsføørskab	differentiering
	<i>Smalt</i>	omkostningsfokus	differentieringsfokus

Figur 4.1. Porters strategityper

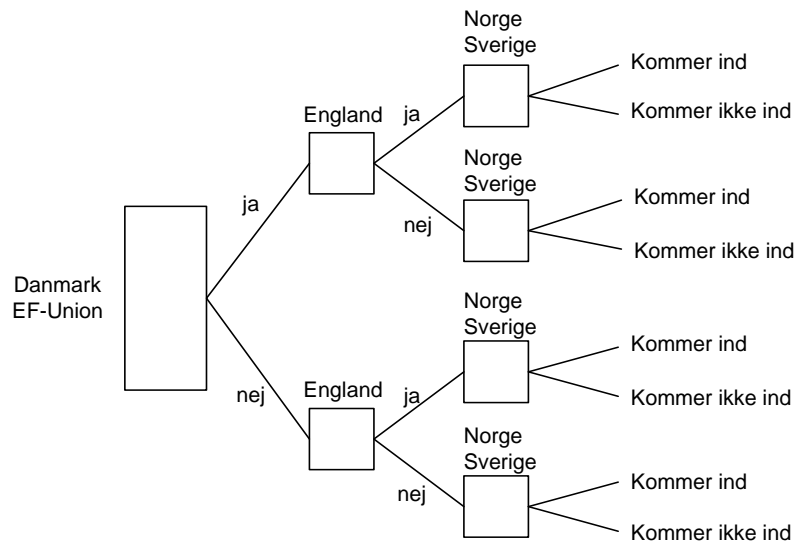
Tabel 4.1. SWOT-analyse for fodboldklubben Dynamo Fyn

<p>Muligheder Oprykning til superligaen.</p> <p>Forøget indtjening fra succes i pokalturneringen.</p> <p>Salg af banerne i midtbyen og udflytning til et af yderdistrikterne.</p> <p>Udvikling af et fitnesscenter på grunden i midtbyen.</p> <p>Udvikling af salg af souvenirs.</p> <p>Udlejning af banerne til andre formål - f.eks. rockkoncerter.</p> <p>Optagelse af flere idrætsgrene f.eks. ishockey og håndbold.</p>	<p>Trusler Faldende tilskuerantal.</p> <p>Andre professionelle klubber i området.</p> <p>Stigende omkostninger til lønninger, renter og udstyr.</p> <p>Problemer med de lokale politikere, der hellere vil støtte amatørsport.</p> <p>Øget konkurrence om sponsorer.</p> <p>Stigende arbejdsløshed på Fyn.</p> <p>Nogle af de bedste spillere vil holde op - andre vil rejse p.g.a. af, at deres kontrakt udløber.</p>
<p>Styrker Klubben ejer sin egen grund plus andre faciliteter.</p> <p>Gode ansatte til vedligeholdelse af banerne.</p> <p>En trofast skare af støtter, der kommer til kampene, og som arbejder for klubben.</p> <p>En god ung ungdomsafdeling og gode kontakter til landklubberne.</p> <p>Et godt image som en god og venlig klub.</p> <p>Mange gode kontakter til den lokale industri.</p>	<p>Svagheder Overtræk på kassekrediten.</p> <p>Manglende kapital til at købe nye spillere.</p> <p>Er placeret i et område med for mange klubber.</p>

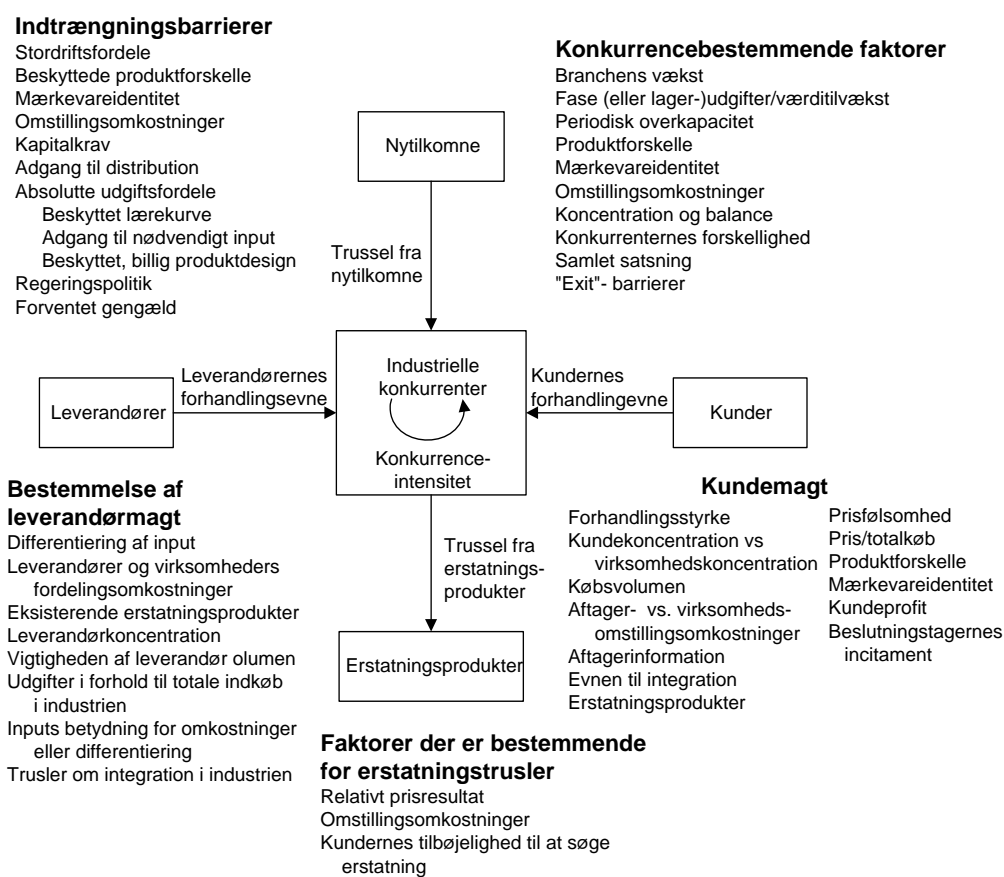
Virksomhedens strategiske profil

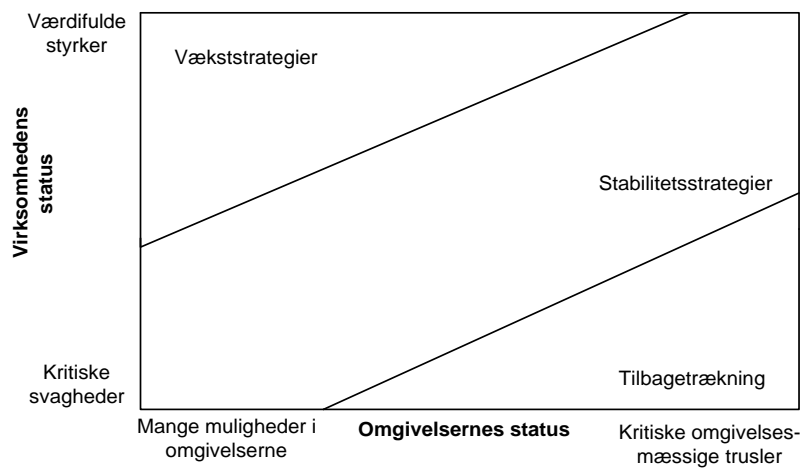
Figur 4.2. Planlægningsprocessen

Figur 4.3. Beslutningstræ før afstemningen i 1992

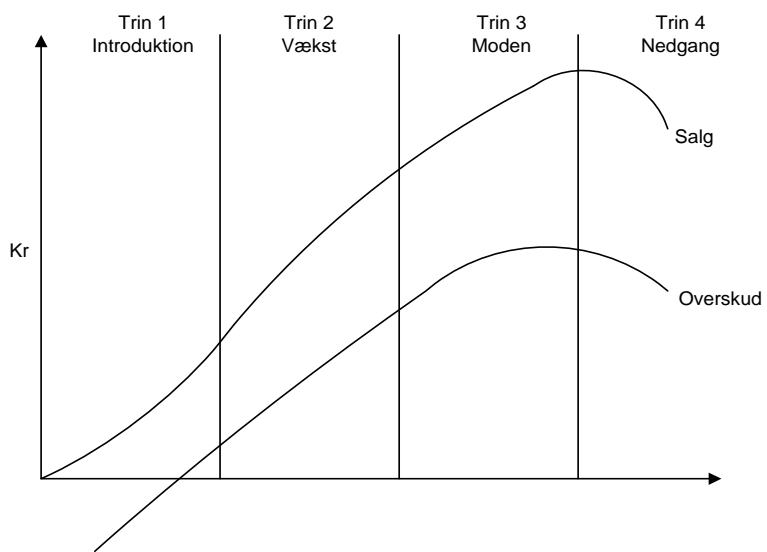
Figur 4.4. Porters fem kræfter

Figur 4.5. Vurdering af en SWOT-analyse

		Markedsandel	
		Høj	Lav
Markeds- vækstrate	Høj	Stjerner	Problembørn
	Lav	"Cash cows"	Hunde

Figur 4.6. Porteføljeanalyse

Figur 4.7. Produktlivscyklen

Tabel 4.2. Beskrivelse af produktlivscyklen

	Introduktion	Vækst	Moden	Nedgang
Salg/ omsætning	lav	hurtig vækst	stabil/ lav vækst	nedgang
Overskud	negativ	vokser	stabil/ lav nedgang	nedgang
Konkurrenter	få	flere	mange	flere men aftagende
Likviditet	negativ	svagt positiv	positiv	svagt positiv men faldende
Mulig kapital	venture	børsen/lån	lån/egen	ingen

Tabel 4.3. Strategityper

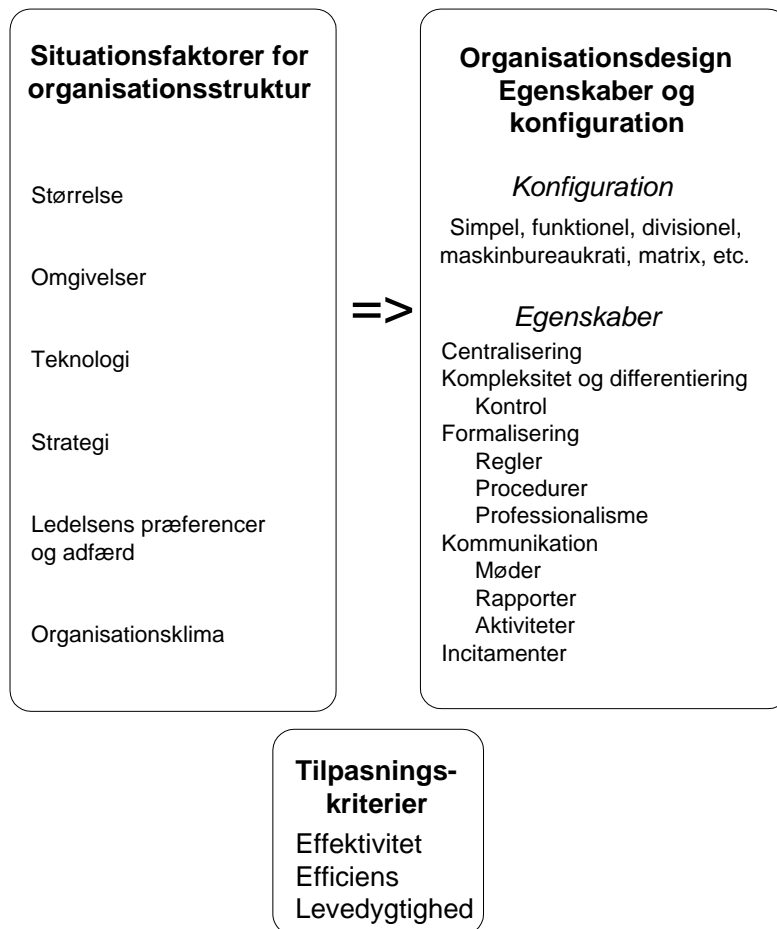
	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Gruppe 4	Gruppe 5
Produkt-innovation	høj	lav	lav	høj	høj/middel
Kapitalkrav	høj/middel	høj/middel	lav	lav	høj
Antal produkter	få	få	middel	middel	mange
Kvalitets-fokus	lav	høj	lav	høj	høj
Intern kontrolniveau	lavt	høj	middel/høj	middel	middel
Standardisering	lav/middel	høj	middel	lav	lav
Strategi-type	Reaktive	Forsvarende	Kopister	Analyserende	Innovative

Tabel 4.4. Afkast på egenkapital for strategityper

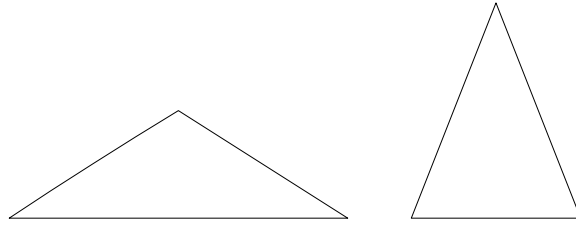
	Middelværdi	Antal
Reaktive	-21,70	38
Forsvarende	1,66	40
Kopister	11,49	34
Analyserende med innovation	18,52	40
Innovative	20,51	6

Tabel 4.5. Afkast på egenkapital i procent for reagerende virksomheder

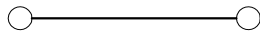
	Middelværdi	Antal
Lav usikkerhed i omgivelserne	3.84	12
Middel usikkerhed i omgivelserne	-6.87	13
Høj usikkerhed i omgivelserne	-60.11	3

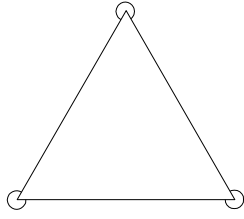
Figur 5.1. Situationsmodel til design af organisationer

Figur 5.2. Hierarkier

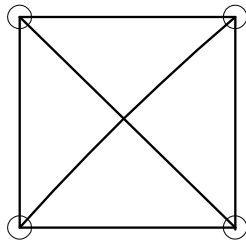

Figur 5.3. To personers organisation

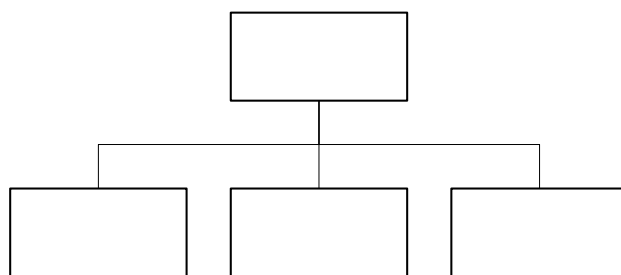

Figur 5.4. Tre personers organisation

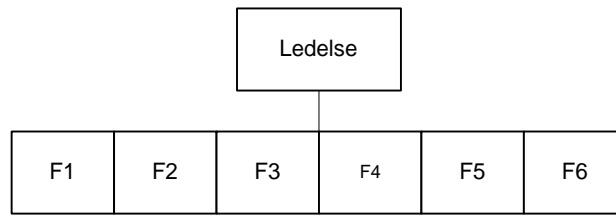

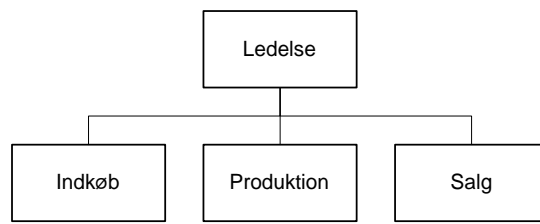
Figur 5.5. Fire personers organisation

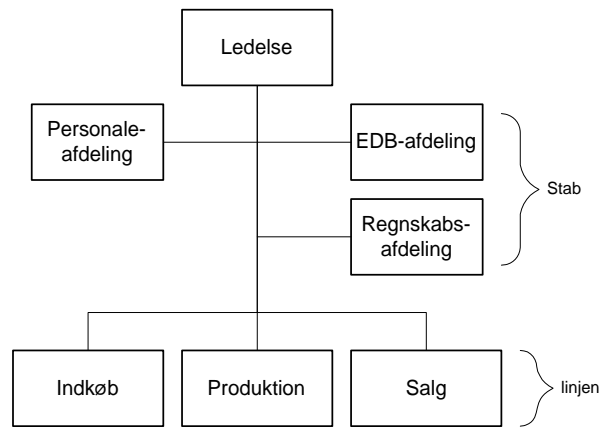
Figur 5.6. Fire personers hierarkiske struktur

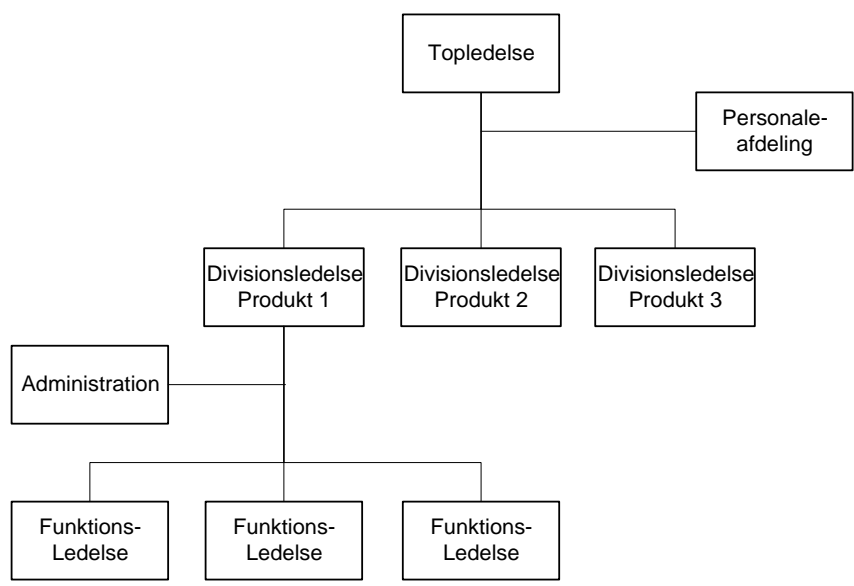
Figur 5.7. Simpel konfiguration

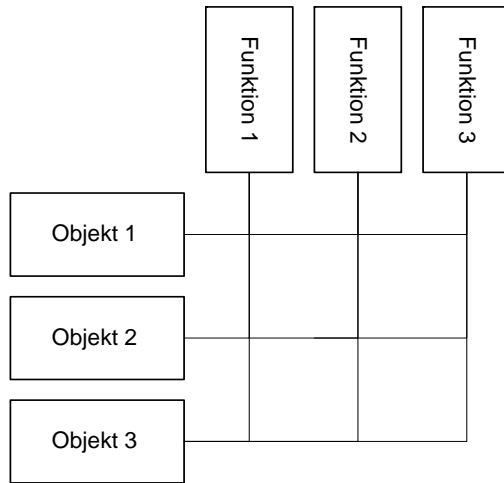
Figur 5.8. Funktionskonfiguration

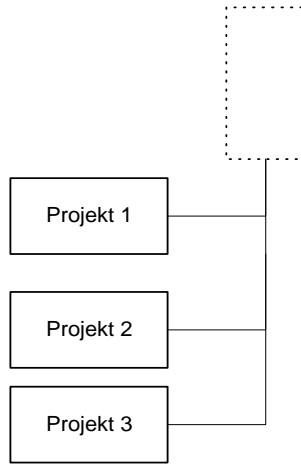
Figur 5.9. Funktionskonfiguration inkl. stabsafdeling

Figur 5.10. Divisionaliseret konfiguration

Figur 5.11. Matrix-konfiguration

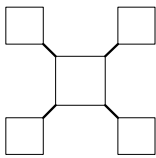
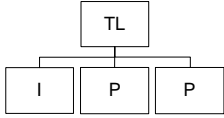
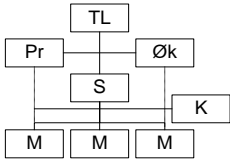
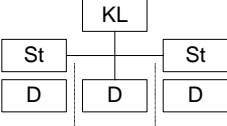
Figur 5.12. Projektstruktur

Tabel 5.1. Valg af organisationskonfiguration i 164
fynske virksomheder.

Konfiguration	Antal
Simpel	89
Funktions	59
Divisionel	3
Matrix	10
Ad hoc	1
Anden	2

Tabel 5.2. Oversigt over virksomhedens udviklingsfaser/-situationer

	FASE 1	FASE 2
Strategisk hovedopgave	Produktudviklingsfasen Etablering af virksomhed/resp. afsøge, afprøve og igangsætte produktmuligheder.	Effektiviseringsfasen Rationalisering af produktion/salg på baggrund af præciseret forretningsområde og konkurrencegrundlag.
Ledelsesfunktionen	Iværksætterfasen <i>Varetage alle opgaver</i> ved hjælp af "assistenter". (Personorientering)	Delegeringsfasen <i>Styring</i> af funktionsspecialister. (Produktionsorientering)
Organisationsstruktur	 Guru-organisation	 Funktions-organisation
	FASE 3	FASE 4
Strategisk hovedopgave	Markedseksponeringsfasen Geografisk markedseksponering på baggrund af segmentering af marked/behov (sortimentsudvikling).	Diversifikationsfasen Udvikling af selvstændigt forretningsområde på baggrund af porteføljeplan (investering, afvikling, produktudvikling).
Ledelsesfunktionen	Decentraliseringsfasen <i>Koordinering</i> af geografisk orienterede ledere, ved hj. af funktionsspecialister, produktchefer, komiteer m.v. (Markedsorientering)	Divisionaliseringsfasen <i>Porteføljestyring</i> i form af ressourcefordeling mellem divisioner (produktområder). (Forretningsorientering)
Organisationsstruktur	 Markeds-organisation	 Koncern-organisation

Tabel 5.3. Fordele og ulemper ved organisationskonfigurationer

Simpel konfiguration

Fordele	Ulemper
simpel overskuelig god koordination god evne til at reagere på ændringer ingen uklarhed om målsætning	afhænger af en enkelt person virker kun på små organisationer høj risiko

Funktionskonfiguration

Fordele	Ulemper
specialisering udnyttelse af formalisering og specialisering klare kommandoveje	mulig konflikt mellem afdelingernes målsætning mulig konflikt mellem afdelingslederne koordinationsproblemer mangel på ansvar over for slutproduktet

Divisionaliseret konfiguration

Fordele	Ulemper
profitcenter fokusering på slutprodukt udnyttelse af decentralisering mulighed for effektiv udnyttelse af stabe	kræver en vis størrelse på organisationen mulighed for unødigt dublering af opgaver evt. problemer med samarbejde mellem divisionerne

Projektorganisation

Fordele	Ulemper
kan reagere på usikkerhed i omgivelserne kan klare komplekse opgaver arbejder direkte med kunderne udnyttelse af individuel ekspertise	dublering af ressourcer svært at planlægge ustabilitet i og for medarbejderstaben svært at afslutte et projekt

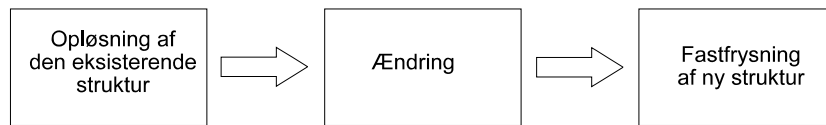
Matrix-konfiguration

Fordele	Ulemper
udnytter fordele fra både projekt og funktionsstruktur fleksibel god udnyttelse af ressourcer tæt på kunderne	koordination kompliceret mange møder to chefer kan skabe konflikter administrationsomkostninger tunge

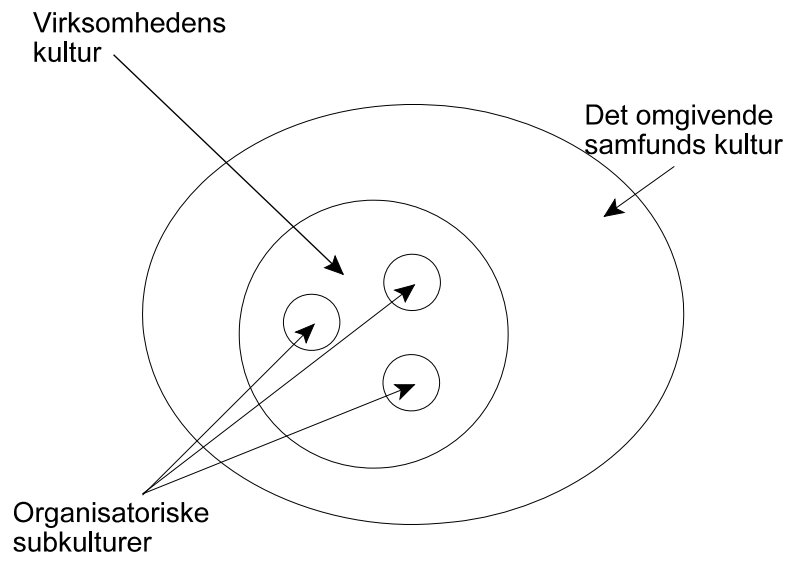
Tabel 5.3 - fortsat

	Inkrementelle ændringer	Strategiske ændringer
Proaktive ændringer	Fintuning	Reorientering
Reaktive ændringer	Tilpasning	Rekonstruktion

Figur 6.1. Typer af organisatoriske ændringer

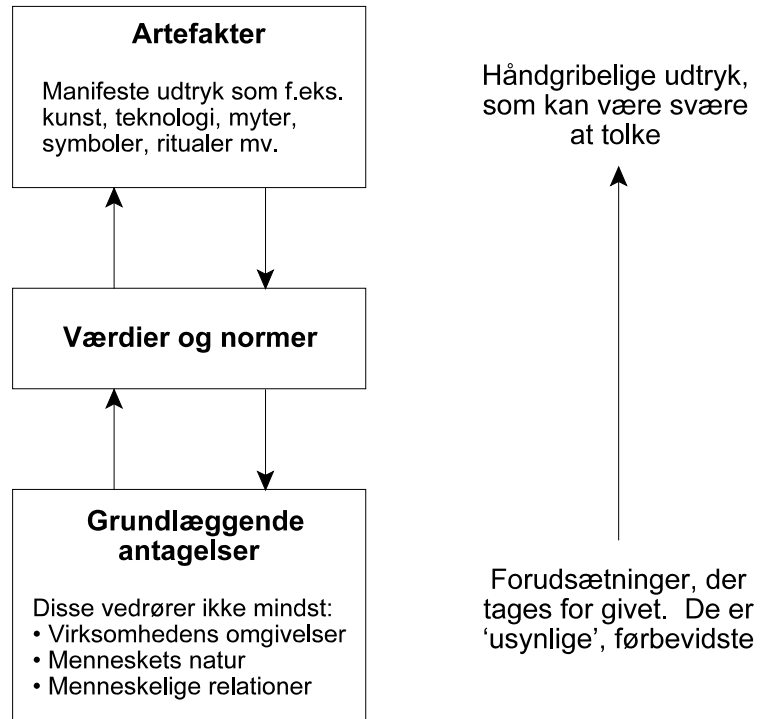
Figur 6.2. Ændringsprocessens tre led

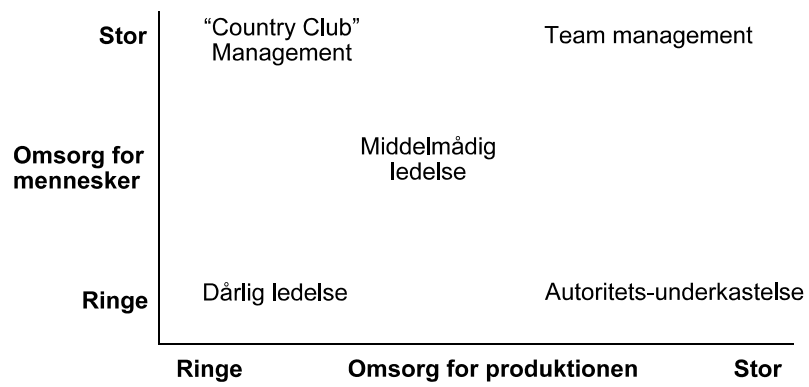
Figur 7.1.

veauer i relation til begrebet organisationskultur

Analyseni

Figur 7.2. De tre niveauer i Scheins kulturmodel

Figur 8.1. Menneske- og produktionsorienteret ledelse:
Blake & Moutons 'Managerial Grid'

/)))))))))3)))))))))3)))))))))3)))))))))3)))))))))3)))))))))1
 lederen   lederen   lederen   lederen   lederen opstil-   lederen tillader
 tager be-   sælger   præsenterer   præsenterer   ler grænser.   de enkelte at
 slutninger   beslutningerne   idéer og   foreløbige be-   Gruppen tager
     fungere inden for   tager mod   slutninger, der   beslutninger
 og annoncerer   givne rammer
 dem   spørgsmål   kan ændres

Figur 9.1. Ledertyper